

รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2564

ของ

ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีวินทรีย์แห่งชาติ ภาคใต้

Administration and Proceeding in Research Project of

National Biological Control Research Center Southern

Region

เสนอ

คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พฤษภาคม 2565

สรุปผลการดำเนินงานปี 2564
ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ ภาคใต้

ความเป็นมา

ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ ภาคใต้ เป็นหน่วยงานเครือข่ายของศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปีงบประมาณ 2535 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 2,610,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารปฏิบัติงานวิจัยของศูนย์ ภาคใต้ ณ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภายใต้เงื่อนไขการบริหารร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และคณะทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสนับสนุนงานการวิจัยและการเรียนการสอน ด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีโดยเน้นพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย การก่อสร้างอาคารสำเร็จเมื่อปีงบประมาณ 2536 และสามารถใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ปลายปี 2536

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562

บทบาทหน้าที่ศูนย์วิจัยควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีแห่งชาติ (ศช.) ตามประกาศโครงสร้างใหม่ วช.

1. พัฒนายุทธศาสตร์การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีระดับชาติ และภูมิภาค รวมถึงระบบบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ภูมิภาค และยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็น และสถานการณ์ด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม
2. วิจัยการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ควบคู่กับพัฒนาการใช้ประโยชน์ในวงกว้าง
3. ชี้แนะและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและวิชาการ ด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น
4. พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานในพื้นที่ รวมถึงการสร้างวิทยากร ฝึกอบรม ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอน และสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี
5. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อถ่ายทอดและขยายผลการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี
6. สื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์เพื่อการขยายผลในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด และโครงการใหญ่ๆ ที่ครอบคลุมพื้นที่และประชากรจำนวนมาก
7. ส่งเสริมการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืชในพื้นที่เป้าหมายโดยสมาชิกชุมชน องค์กรท้องถิ่นและการผลิตในเชิงพาณิชย์
8. พัฒนาความร่วมมืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กับหน่วยงานระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่น และนานาชาติ ทั้งภาครัฐ ประชาสังคมภาคเอกชน สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มข้นเชิงนโยบาย ด้านวิชาการและการดำเนินงานขยายผลการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีและการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืช
9. ประสาน ร่วมมือและเชื่อมโยงกับการดำเนินงาน และเป้าหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในองค์กร วช.
10. ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

บุคลากร

ผู้อำนวยการ/หัวหน้าโครงการ

รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ดร.จุฑามาศ	แก้วมโน	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.ปฐิมาพร	ปลอดภัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.สิริรัตน์	เกียรติปฐมชัย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
น.ส.วศินี	อินศฤงคาร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.ภาวิกา	บุญยพิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พนักงานราชการจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

-

ลูกจ้างโครงการ

นายอุสมาน	เส้าและ	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวศุภรัตน์	สังข์ทอง	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวอุบลวรรณ	ผลทวีชัย	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวฟารดีลา	มะดีอเราะ	ผู้ช่วยวิจัย

ลูกจ้างจากคณะทรัพยากรธรรมชาติ

นางสาวสายฝน แซ่ตัน   คนงานเกษตร

1. ดำเนินงานวิจัย

ศูนย์ฯ ภาคใต้ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ล่าช้ากว่าปีงบประมาณปัจจุบัน ดังนั้นในการดำเนินงานวิจัยในปีงบประมาณ 2565 จึงเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติของปีงบประมาณ 2564 ซึ่งมีโครงการต่าง ๆ ดังนี้

โครงการวิจัยที่	ชื่อโครงการวิจัย	คณะผู้ดำเนินงานวิจัย
1	โครงการการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อชุมชนสังคม เรื่อง เทคโนโลยีระบบการผลิตผักคุณภาพและปลอดภัย (2563-2564) ปิดโครงการ พฤษภาคม 2565	รศ.ดร.อัจฉรา เฟ็งหนู ดร.จุฑามาศ แก้วมโน นายปฐมพงศ์ วงศ์เลี้ยง ผศ.ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย ผศ.ดร.วิภา หอมหวล ผศ.ดร.ปฎิภาณ สุทธิกุลบุตร ผศ.ยุทธนา เขาสุเมรุ ผศ.ดร.สุชมาภรณ์ แสงงาม ดร.สุกัญญา คลังสินศิริกุล
2	การใช้ชีวภัณฑ์ <i>Bacillus subtilis</i> (B-Veggie) สำหรับผลิตผักสลัด ไฮโดรโปนิกส์เพื่อการค้า (2563-2564) ปิดโครงการ ตุลาคม 2564	รศ.ดร.อัจฉรา เฟ็งหนู ผศ.ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย ดร.จุฑามาศ แก้วมโน ผศ. ดร. สุชมาภรณ์ แสงงาม
3	ปัจจัยทางดินและชีวภัณฑ์ <i>Bacillus</i> spp. เพื่อควบคุมเชื้อรา <i>Ganoderma</i> spp. สาเหตุโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมัน	ดร.จุฑามาศ แก้วมโน รศ.ดร.อัจฉรา เฟ็งหนู ผศ.ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย นายธีระพงศ์ จันทรมนิยม
4	การวิจัยและประยุกต์ใช้ชีวภัณฑ์ B-Rice เพื่อการผลิตข้าวของภาคใต้ ประเทศไทย (2564)	ผศ.ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย รศ.ดร.อัจฉรา เฟ็งหนู ดร.ปฎิมาพร ปลอดภัย ดร.จุฑามาศ แก้วมโน ผศ. ดร.สุชมาภรณ์ แสงงาม นายเอกราช แก้วนางโอ

2. ด้านการให้บริการวิชาการ

2.1 สนับสนุนการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท

ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ภาควิชาการจัดการศัตรูพืช คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 8 ราย ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อนักศึกษา	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	หัวข้อวิทยานิพนธ์
1	นางสาวศุภรัตน์ สังข์ทอง (สำเร็จการศึกษา17/06/64)	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	แบคทีเรียปฏิปักษ์เพื่อควบคุมโรครากขาวของยางพารา
2	นางสาวอุบลวรรณ ผลทวีชัย (สำเร็จการศึกษา17/06/64)	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	ผลของไนโตรเจนร่วมกับ <i>Bacillus subtilis</i> สายพันธุ์ SM1 ต่อการควบคุมเชื้อรา <i>Rigidoporus microporus</i> สายพันธุ์ NK6 สาเหตุโรครากขาวของยางพาราในสภาพห้องปฏิบัติการ
3	นางสาวพันธ์ทิพย์ จุลวรรณโณ (สำเร็จการศึกษา11/04/65)	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	ชีวภัณฑ์ <i>Bacillus</i> spp. สำหรับควบคุม <i>Rigidoporus microporus</i> เชื้อสาเหตุโรครากขาวของยางพารา
4	นางสาวหทัยา คงสุข	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	การสะสมของธาตุอาหารในผักสลัด และผลกระทบต่อเซลล์ปกติ และเซลล์มะเร็ง
5	นางสาวจุฑามาศ สังข์ทอง	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	การจัดการแมงนีเซียมร่วมกับการใช้แบคทีเรียเพื่อควบคุมเชื้อสาเหตุโรครากขาว
6	นางสาวนพมาศ มณีนิล	รศ.ดร.อัจฉรา เฟื่องหนู	ประสิทธิภาพของ แบคทีเรียปฏิปักษ์ <i>Bacillus</i> spp. ต่อการควบคุม <i>Rigidoporus microporus</i> เชื้อสาเหตุโรครากขาวของยางพารา

2.2 การฝึกอบรม

โครงการ: การใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อชุมชนสังคม เรื่อง เทคโนโลยีระบบการผลิตผักคุณภาพและปลอดภัย 14 กลุ่ม ดังนี้

ดำเนินโครงการโดยกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 14 พื้นที่ ใน 9 จังหวัด ประกอบด้วยภาคใต้ 1 จังหวัด คือ พัทลุง ภาคกลาง 2 จังหวัด คือ สุพรรณบุรี และพิจิตร และภาคตะวันออก 1 จังหวัด คือ สระแก้ว และภาคเหนือ 2 จังหวัด คือ พะเยาและเชียงใหม่ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และกาฬสินธุ์

โครงการ: การวิจัยและประยุกต์ใช้ชีวภัณฑ์ B-Rice เพื่อการผลิตข้าวของภาคใต้ประเทศไทย

การดำเนินโครงการกลุ่มเกษตรกรจังหวัดสงขลา ได้แก่ อ.เทพา อ.ระโนด จ.พัทลุง ได้แก่ อ.ปากพะยูน . พัทลุง และ จ.นครศรีธรรมราช ได้แก่ อ.จุฬาภรณ์

2.3 ลงพื้นที่/เก็บตัวอย่าง/ติดตามโครงการ

โครงการ: การใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อชุมชนสังคม เรื่อง เทคโนโลยีระบบการผลิตผักคุณภาพและปลอดภัย 14 กลุ่ม ดังนี้

ลงพื้นที่ติดตามผลการดำเนินโครงการ 14 กลุ่ม 9 จังหวัด ได้แก่ จ.พิจิตร อ.วชิรขามมี จำนวน 1 กลุ่ม จ.สระแก้ว อ.ตาพระยา จำนวน 1 กลุ่ม จ.บุรีรัมย์ อ.ละหานทราย จำนวน 4 กลุ่ม จ.ศรีสะเกษ อ.วังหิน จำนวน 1 กลุ่ม จ.กาฬสินธุ์ อ.อ.สหัสขันธ์ 1 กลุ่ม และ อ.คำม่วง 2 กลุ่ม จ.พะเยา อ.แม่ใจ จำนวน 1 กลุ่ม จ.เชียงใหม่ อ.ดอยเต่า จำนวน 1 กลุ่ม จ.สุพรรณบุรี อ.หนองหญ้าไซ จำนวน 1 กลุ่ม และจ.พัทลุง อ.ปากพะยูน จำนวน 1 กลุ่ม

โครงการ: การใช้ชีวภัณฑ์ *Bacillus subtilis* (B-Veggie) สำหรับผลิตผักสลัดไฮโดรโปนิคส์เพื่อการค้า

ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างและติดตามโครงการ ภาคใต้ 6 จังหวัด ได้แก่ สงขลา จำนวน 8 ฟาร์ม ภูเก็ต จำนวน 10 ฟาร์ม กระบี่ จำนวน 4 ฟาร์ม นครศรีธรรมราช จำนวน 6 ฟาร์ม สุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ฟาร์ม ภาคกลาง 6 จังหวัด ได้แก่ กทม. 4 ฟาร์ม นนทบุรี จำนวน 3 ฟาร์ม นครปฐม จำนวน 4 ฟาร์ม นครนายก จำนวน 2 ฟาร์ม เพชรบูรณ์ จำนวน 13 ฟาร์ม สุพรรณบุรี จำนวน 2 ฟาร์ม ภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง จำนวน 3 ฟาร์ม จ.ชลบุรี จำนวน 2 ฟาร์ม จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 2 ฟาร์ม

โครงการ: ปัจจัยทางดินและชีวภัณฑ์ *Bacillus spp.* เพื่อควบคุมเชื้อรา *Ganoderma spp.* สาเหตุโรคลำต้นเน่าในปาล์มน้ำมัน

ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างและติดตามโครงการ 5 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี สตูล กระบี่ ตรัง และชุมพร

โครงการ: การวิจัยและประยุกต์ใช้ชีวภัณฑ์ B-Rice เพื่อการผลิตข้าวของภาคใต้ประเทศไทย

ลงพื้นที่เก็บตัวอย่างและติดตามโครงการ 3 จังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช

2.4 การเข้าร่วมแสดงนิทรรศการ จำนวน - ครั้ง
ไม่มี

2.5 การได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม จำนวน - ครั้ง
ไม่มี

ปัญหา-อุปสรรคในการดำเนินงาน

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 การจัดอบรมในกิจกรรมของโครงการจึงล่าช้า และการดำเนินกิจกรรมอื่นๆจึงล่าช้าตามเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม คณะวิจัยได้แก้ปัญหาโดยการจัดทำคลิป สาทิตให้สมาชิกได้ฝึกปฏิบัติก่อนการอบรม และสร้างกลุ่มไลน์สำหรับสอบถามความต้องการและให้คำแนะนำ พร้อมทั้งให้แนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจกรรม และสำหรับการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลของการดำเนินโครงการที่เป็นอุปสรรคไม่เป็นไปตามแผน จึงทำให้การเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานล่าช้าจากที่กำหนดไว้